

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
De opgave	5
Transitieggericht werken	6
Transform.Hackathon	8
• Een passend programma	8
• Een divers en betrokken deelnemersveld	11
• Experimenten en concepten uit de hackathon	15
Bijlagen	25

TRANSFORM HACKATHON

for the future of energy

RAPPORTAGE RESULTATEN 2022 VERANDERAARS BOUWEN AAN EEN TOEKOMSTIG DUURZAAM ENERGIESYSTEEM

Van 31 oktober tot en met 2 november 2022 vond Transform.Hackathon plaats. Deze driedaagse hackathon was een initiatief van het Nationaal Programma Regionale Energie Systemen (RES), het ministerie van Economische Zaken & Klimaat en Unify.energy. Op Fort Voordorp kwamen 230 invloedrijke voorlopers uit de energietransitie bij elkaar om samen te werken aan baanbrekende concepten en experimenten voor het energiesysteem voor morgen. De initiatiefnemers willen een beweging op gang brengen die met vernieuwende systeemoplossingen komt, die de weg vrij maken naar een nieuw energiesysteem dat duurzaam is.

Bij Transform werken we niet vanuit individueel belang maar vanuit de gezamenlijke inhoudelijke opgave. Doel is om systematisch versnelling te brengen in de volgende bewegingen:

- van fossiel naar hernieuwbaar
- van grootschalig en centraal naar meerdere schalen en gedistribueerd
- van ver weg naar verweven met onze eigen leefomgeving
- van economisch efficiënt naar een effectief systeem
- van rigide en star naar wendbaar en flexibel
- van een schaakbord van geopolitieke afhankelijkheden naar onderlinge verbondenheid in energie-autonomie en -democratie

TRANSFORM.HACKATHON IN A NUTSHELL

- 200 deelnemers
- 48 uur intensieve samenwerking
- 30 aansprekende en deskundige experts
- 26 teams
- 4 systemische vraagstukken
- +9.000 uur aan co-creatie
- 11 kansrijke concepten
- 1 maatschappelijke opgave
- diverse carrière switches
- een succesvolle werkmethode voor grootschalige systeeminnovatie

Met deze rapportage geven we je inzicht in de inhoudelijke resultaten van de beweging totnutoe met als hoogtepunt Transform.Hackathon 2022. Van grote waarde zijn de talloze ontmoetingen die plaatsvonden tussen mensen dwars door de waardeketen van de energiesector. Ontmoetingen die niet altijd vanzelfsprekend zijn en vaak leiden tot nieuwe inzichten en onvergetelijke ervaringen. Ontmoetingen die nog tot lang na de hackathon zorgen voor blijvende resultaten. Zo werken samengestelde teams, bestaande uit mensen van diverse partijen, nu nog zelfstandig door aan hun concepten en hielden sommige deelnemers er een nieuwe carrièrestap aan over.

Die energie, drive en enthousiasme van alle betrokkenen laat zich moeilijk vastleggen op papier. De evaluatiecijfers van de deelnemers wel, en die spreken voor zich. Van de 200 deelnemers zou 96% deelname aan de hackathon aanbevelen aan hun netwerk en de overall waardering van Transform.Hackathon is een 8,3. Om de impact van Transform.Hackathon en de beweging te ervaren moet je er onderdeel van zijn. De video's die zijn gemaakt geven deze dynamiek deels weer.

https://www.youtube.com/watch?v=ie06l92a8_4

DE PARTNERS DIE TRANSFORM IN 2022 (FINANCIËEL) MOGELIJK MAAKTEN:

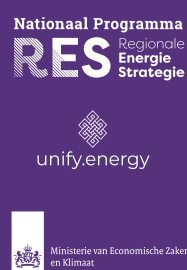
CHALLENGE OWNERS

PARTNERS

INITIATIEFNEMERS

Veel leesplezier, namens het Transform team

Lennart Laliu, Xander Smit, Arash Aazami, Els Holsappel, Robèrt Guérain, Maarten de Penning, Mark Aabye-de Hoop, Stefaan Vandist en Anna Helmus

DE OPGAVE

De komende jaren wordt het Nederlandse energiesysteem, in welke vorm dan ook, grootschalig aangepast en uitgebreid. In 2030 is al 75% van het elektriciteitsproductievermogen met zonne- en windenergie verduurzaamd. De sectoren mobiliteit, industrie en gebouwde omgeving gaan vérgaand elektrificeren. Als consequentie daarvan zal 300-400% meer elektriciteit nodig zijn. Het huidige systeemontwerp is daar niet op ingericht. Dat vraagt om systeeminnovatie. Eén van de oplossingen is een decentraal systeemontwerp, dat (naast en aanvullend op het bestaande centrale systeem) lokaal de vraag en het aanbod van elektriciteit balanceert.

Dat systeemontwerp is er echter nog niet. Technologisch, institutioneel, economisch en maatschappelijk zijn de mogelijkheden voor lokale energie-uitwisseling zeer beperkt. Bijvoorbeeld doordat bestaande regelgeving dit verbiedt. Dat is ook niet gek: het huidige Nederlandse energiesysteem is ontworpen voor grootschalige opwek en transport in één richting, dat van grootschalige opwek naar kleinschalig verbruik. En dat systeem functioneerde prima tot voor kort, maar nu is het tijd voor een grote verbouwing.

Het huidige systeem verliest onvermijdelijk aan waarde en relevantie, maar zal nog wel een aantal jaren bruikbaar en zelfs noodzakelijk zijn. De winkel moet dus tijdens de verbouwing open blijven. De opgave is om tegelijkertijd een energiesysteem voor de toekomst te ontwikkelen, dat:

- vandaag al toepasbaar is
- geleidelijk opgeschaald wordt naast het bestaande energiesysteem
- structureel ter vervanging kan dienen daar waar het huidige systeem niet langer de beste optie is.

Op vier relevante omgevingsfactoren (Institutioneel, Technologisch, Economisch en (sociaal) Maatschappelijk), zijn systemische vraagstukken te definiëren. Deze vraagstukken hebben individuele verdieping nodig maar kunnen niet los gezien worden van de andere thema's. Ze zijn vier hoekpunten van één integrale opgave.

Voor Transform.Hackathon 2022 zijn per omgevingsfactor de volgende systemische vraagstukken gedefinieerd;

1. Institutioneel

- Welk beleid of welke beleidsmaatregelen zijn nodig of juist belemmerend om tot het gewenste systeemperspectief te komen? Centrale vragen in deze opgave zijn:
- Welke maatregelen kunnen een versnelling naar het energiesysteem van de toekomst bewerkstelligen?
- Welk beleid moet ontwikkeld worden en hoe ontwikkel je alternatief beleid? Hoe werk je aan asynchrone beleidskaders?
- Welke wet- en regelgeving en welk beleid moet aangepast worden en hoe pak je dat aan?

2. Economisch

- Hoe bepalen we de waarde van onderdelen in het toekomstig energiesysteem en hoe maken we waarde uitwisseling weer eenvoudig en simpel? De centrale vragen in deze opgave zijn:
- Hoe waardeer je energie in het toekomstig energiesysteem? Betaal je nog geld voor energie?
- Welke waarde modellen kunnen ontwikkeld worden om lokale uitwisseling van energie te stimuleren?
- Welke nieuwe eigendomsvormen zijn nodig? Wie is eigenaar van energie en hoe zien toekomstige markrollen eruit?

3. Technologisch

- Hoe organiseer je de technische inrichting van gedistribueerde en geïntegreerde energiesystemen? Vragen die hierbij centraal staan zijn:
- Hoe richten we de infrastructuur op regionaal niveau in op het effectief uitwisselen van energie? Hoe interacteert het regionale met het provinciale en nationale niveau?
- Hoe zorgen we voor een effectieve en veilige data-uitwisseling om apparatuur autonoom en decentraal bij te laten dragen aan het balanceren van het netwerk?
- Hoe zorgen we voor een versnelling in ontwikkeling van elektrificatie van energie en duurzame opwekking zonder dat netwerken overbelast raken?

4. Maatschappelijk

- Hoe laten we de impact van de energietransitie op een acceptabele manier landen in de fysieke leefomgeving? Vragen die hierbij relevant zijn:
- Hoe maak je burgers en bedrijven onderdeel van het besluitvormingsproces? En hoe maak je gebruik van en geef je ruimte aan bottom-up kennis en initiatieven?
- Hoe kan de energie-opgave helpen bij meerdere ruimtelijke opgaves in gebieden? Hoe maak je dat zichtbaar en bespreekbaar?
- En hoe kunnen decentrale overheden via het ruimtelijke beleid helpen om de investeringen in het energiesysteem te versnellen?

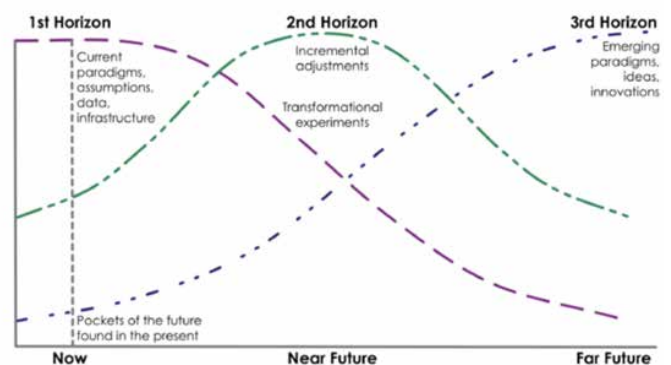
TRANSITIEGERICHT WERKEN

Het Nationaal Programma Regionale Energiestrategie (hierna NP RES) heeft in 2021 het initiatief genomen om gestructureerd aan de slag te gaan met de vier systemische vraagstukken voor het toekomstig energiesysteem. Met de explosieve stijging van hernieuwbare energieopwekking op land werd in de uitvoering van de RES (Regionale Energie Strategie) duidelijk dat bestaande systeemoplossingen steeds minder effectief werden met, onder andere, netcongestie tot gevolg. NP RES nam het initiatief met het oog op een permanente dialoog over de benodigde versnelling van systeemverandering met het vertegenwoordigers van het systeem aan tafel.

Vanuit de verander- en transitiekunde is hiervoor gezocht naar een passende werkvorm die;

- voldoende ruimte biedt voor de onvoorspelbaarheid en de onzekerheid in de transitie
- zoveel mogelijk gedeeld eigenaarschap van betrokken partijen vereist.

De werkvorm die model heeft gestaan voor de werkwijze is het transformatiemodel van Bill Sharpe; Three Horizons; pathway practice to transformation (<https://www.ecologyandsociety.org/vol21/iss2/art47/>).

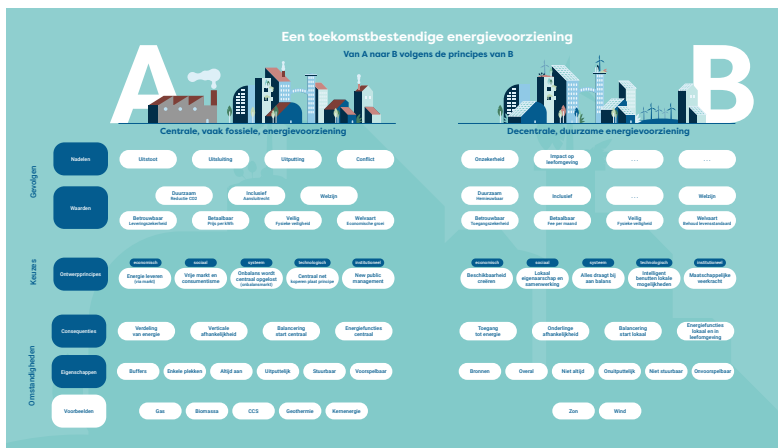

De methode is gericht op:

- een gezamenlijke verkenning van gewenste ontwerpprincipes
 - het koesteren van relevante basiswaarden en functionaliteiten uit het bestaande systeem
 - het herkennen en versnellen van relevante radicale oplossingen en disrupties in het heden.
- De methode helpt doorlopend het speelveld te toetsen met relevante stakeholders en gezamenlijk inspanning te leveren op de transitie en het koppelen van de boven- en onderstroom.

Gezamenlijk toekomstperspectief

De eerste stap in het proces was om met relevante partners een gezamenlijk perspectief te ontwikkelen op het energiesysteem voor de toekomst. NP RES vroeg het innovatiebedrijf Unify.energy hiervoor een brede maatschappelijke dialoog te faciliteren. Met ruim 60 vernieuwers, binnen en buiten de energiesector, is in een zestal ontwerpessies gesproken over de uitdagingen in het bestaande energiesysteem. Hierbij kwamen grote systemische vraagstukken aan bod (zoals eerder gedefinieerd). Gezamenlijk werden ontwerpprincipes van het energiesysteem van de toekomst bepaald.

De hierboven afgebeelde mindmap geeft een samenvatting van het proces en de resultaten uit de ontwerpessies. Naast de ontwerpprincipes is er veel aandacht geweest voor de waarde van het bestaande energiesysteem en wat daarvan meegenomen moet worden naar de toekomst.

Deze principes zijn gepresenteerd aan het brede ambtelijke en bestuurlijke netwerk tijdens het RES-congres in 2021. Tijdens de presentatie ging de website live waarin de principes zijn gepubliceerd (www.dewereldvanb.nl). De ontwerpprincipes werden goed ontvangen. Ze gaven invulling aan een behoefte voor een gezamenlijk toekomst narratief. De principes worden inmiddels zelfstandig toegepast door RES-regio's, in onder andere bestuurlijke en ambtelijke masterclasses en als 'Wereld van B' scenario voor (provinciale) systeemstudies.

Innoveren op systeemniveau

De principes worden breed gedragen en de eerste toepassingen zijn uitgewerkt in de Regionale Energie Strategieën. We kregen van de opdrachtgevers van NP RES instemming om de verdere doorontwikkeling van het initiatief vorm te geven. Deze opdrachtgevers zijn het Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties, Ministerie van Economische Zaken & Klimaat, Integraal Overleg Provincies, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en de Unie van Waterschappen.

Het doel van de doorontwikkeling was om vanuit de ontwerpprincipes een grotere groep partijen en mensen te verbinden aan de systeemverandering en concreet bij te laten dragen aan vernieuwende oplossingen en concepten. Om het draagvlak verder uit te bouwen was één van de voorwaarden dat de ontwikkeling mede door andere systeempartners gefinancierd zou worden.

In samenspraak met de opdrachtgevers werden enkele doelen voor de werkvorm besproken:

- Vanuit een gezamenlijke eigenaarlose opgave werken
- Vanuit het gedeelde toekomstperspectief 'De Wereld van B' denken en werken
- Bereidheid van systeempartners om aan tafel komen
- Niet voor maar met partijen werken
- Open en integrale kennisdeling over de vraagstukken

- Expertise van binnen en buiten de sector verbinden
- Een veilige ruimte om creatief naar oplossingen te zoeken, ondersteund door ontwerpmethodieken
- Een grote groep deelnemers (tussen de 100 en 200) meermaals actief met elkaar aan de slag laten gaan.

Er was nog geen bestaande werkmethode die volledig aansloot bij de bovenstaande voorwaarden. Dit betekende voor Transform dat een nieuwe werkmethode ontwikkeld moest worden. De best passende methode werd een beproefde open innovatie methodiek uit de IT sector; een hackathon. In de IT context wordt het veelal toegepast om bestaande complexe opgaves door teams met externe kennis en kunde te laten 'hacken'.

Een hackathon legt veel nadruk op technologische innovatie en creatieve werkprocessen. Voor de systeemvraagstukken in Transform zijn diverse aanpassingen gedaan aan het format van de hackathon. Open kennisdeling was een essentiële randvoorwaarden om met maatschappelijk geld een maatschappelijke opgave te agenderen. Ontwikkelde kennis tijdens de hackathon moet vrij inzetbaar zijn voor de bredere opgave.

De uitkomst is de werkmethode Transform.Hackathon. In totaal hebben 13 private en publieke partners zich verbonden aan deze werkwijze en is het Ministerie van Economische Zaken & Klimaat toegetreden als opdrachtgever.

TRANSFORM.HACKATHON

Transform.Hackathon is specifiek ontwikkeld voor de opgave die gedefinieerd is met de opdrachtgevers van NP RES en de partners van Transform. Daarmee is het op zichzelf al een opgezet experiment (goed methodisch onderbouwd, getoetst en gevalideerd) waarbij de uitkomst vooraf onzeker was.

Onderdeel van het Transform programma in 2022 was om de Transform.Hackathon werkmethode op een aantal punten te valideren;

1. Hoe ontwikkelen we een passend programma?
2. Hoe kunnen we een divers en groot speelveld (doel 200) deelnemers werven en enthousiasmeren?
3. Heeft het proces de beoogde inhoudelijke uitkomsten?

De Transform.Hackathon voldeed aan deze vereisten en is een succes gebleken. De uitwerking en resultaten worden per stap weergegeven in deze rapportage.

Een passend programma

Voor het programma zijn twee relevante afwegingen gemaakt

1. Welke tijdspanne kies je voor de Transform.Hackathon om een optimale uitwerking te garanderen?
2. Welke werkmethodes zijn effectief voor de vraagstellingen?

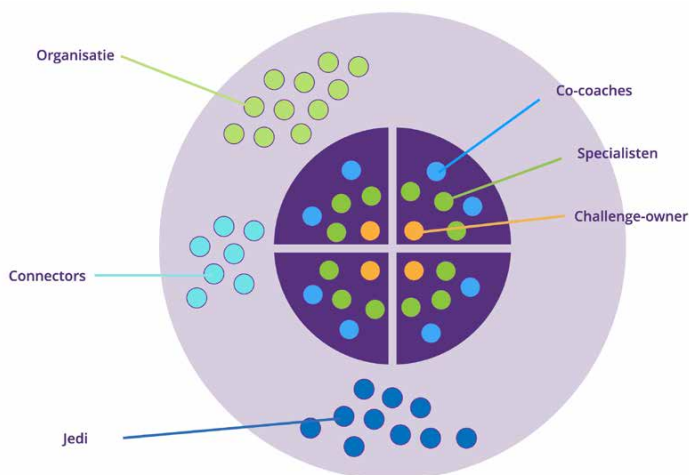
Tijdspanne en werkmethode

Voor de tijdspanne is gekozen voor een uitwerking van 48 uur. Uit ervaring van eerdere succesvolle hackathons in Nederland (waaronder Odyssey) blijkt deze tijdspanne nodig te zijn om tot relevante verdieping te komen en los te kunnen komen van de waan van de dag. Anderzijds geeft het een optimum waarbij deelnemers intensief samenwerken zonder volledig af te haken op de intensiteit van het proces. Deze keuze heeft wel belangrijke implicaties gehad voor de locatie, faciliteiten op het evenement en intensiteit van communicatie rondom en werving van het evenement. Goede catering, additionele faciliteiten als break-out rooms, ontspanningsruimtes en een prettige werkatmosfeer zijn cruciaal. Daarbij moest in de communicatie helder gemaakt worden dat de 48 uur (verdeeld over 3 dagen) een effectieve investering was voor de beoogde deelnemers.

Systeminnovatie canvas

Design Thinking kende ook een aantal beperkingen in het beoogde proces. De belangrijkste beperking was dat voor een Design Thinking proces er een bestaande markt of klant nodig is. Met systeemveranderingen zijn die soms nog niet duidelijk. In plaats van focus op concurrenten is vooral de focus op samenwerking belangrijk.

Om aan te sluiten op systeeminnovatie is een systeeminnovatie canvas ontwikkeld. Deze is open source en dus voor iedereen toegankelijk en te gebruiken. Het canvas is een verplicht onderdeel van de Transform.Hackathon en zorgt ook voor de beoogde verslaglegging van de resultaten van de teams. Het systeeminnovatie canvas is beschikbaar gesteld op een open online omgeving in Miro. Deze online omgeving werd voorafgaand aan de deelnemende teams beschikbaar gesteld.

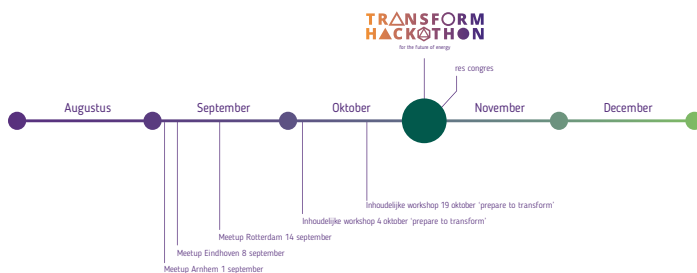
JEDI, Coaches en Facilitators.

Een van de doelen voor de werving was om een zeer divers deelnemersveld te creëren met onder andere studenten, kunstenaars en mensen van buiten de energiesector. Dat houdt in dat er een grote diversiteit aan kennis- en ervaringsniveaus is en dat innovatiemethodes niet altijd bekend zijn. Aanvullend op de processen en middelen is ook veel aandacht uitgegaan naar passende ondersteuning in de vorm van coaches, facilitators en experts. Door NP RES en Unify.energy zijn daarbij ook 'JEDI' geselecteerd. JEDI zijn personen met unieke veranderkwaliteiten en kennis. Zij zijn eerder in het proces betrokken en stonden garant voor de kwaliteit van het inhoudelijke proces van de deelnemers. De coaches en facilitators werden voorafgaand aan de Transform.Hackathon getraind om de teams mentaal en met open innovatie methodes te ondersteunen. De experts van de partners boden specialistische kennis op hun vakgebied aan.

Facilitators, experts, JEDI en een deel van de coaches hebben de ondersteuning zonder vergoeding geboden. In de bijlagen een overzicht van alle mensen die hebben bijgedragen in een van deze rollen.

Vorbereidende bijeenkomsten

Als onderdeel van de inhoudelijke voorbereiding en werving van deelnemers zijn er 5 fysieke bijeenkomsten geweest voor de hackathon. De bijeenkomsten in september hadden als doel het netwerk te activeren het doel van de hackathon over te brengen. Plus praktisch te laten zien hoe deelnemers konden aansluiten. In oktober zijn verdiepende workshops georganiseerd waar

Netwerken

Om een divers speelveld aan deelnemers te bereiken was het relevant om hen te identificeren en met een specifieke boodschap te benaderen. De wervingscampagne werd ingezet vanaf eind augustus, aansluitend op de zomervakanties. Daarvoor zijn verschillende acties uitgezet;

- Partners benaderden hun eigen netwerken van leveranciers en partners
- Social Media campagnes op LinkedIn vanuit Transform.Hackathon en partners
- Meet-ups georganiseerd op verschillende locaties in Nederland
- Studiepunten voor deelname georganiseerd bij universiteiten
- Testimonial video's met aansprekende ambassadeurs zoals Jan Rotmans opgenomen (<https://www.transformhackathon.eu/nieuws/>)
- En zijn complementaire persoonlijke netwerken aangesproken vanuit het kernteam van Transform.Hackathon.

De testimonial video's, studiepunten toekenning en de complementaire netwerken vanuit het kernteam waren met name zeer effectief. Zij gaven legitimiteit aan het evenement. Een belangrijk onderdeel om commitment te krijgen van toekomstige deelnemers voor 48 uren programma. Deze kanalen hadden daarbij een groot bereik buiten de gevestigde netwerken van de partners. De aanwezigheid van de partners was wel een belangrijke overweging voor deelnemers om uiteindelijk te investeren in de hackathon.

De werving vond plaats van augustus tot medio oktober 2022: toen werden de inschrijvingen gesloten: de eerste editie van Transform.Hackathon was volgeboekt met ruim 200 deelnemers.

Prikkelen en inspireren

Met Transform.Hackathon 2022 is extra aandacht besteed aan het ontwerpen van een meeslepende ervaring waar je bij moest zijn. Omdat het evenement geen historie of eerder geboekte successen had, moesten deelnemers op een andere manier geprikkeld worden om deel te nemen. Hiervoor werd, naast de al bestaande wervingscommunicatie, ook nog een reeks inspiratie video's ontwikkeld: de Tijdstoerist. De video's waren effectief in het overbrengen van de boodschap dat dit om een ander, uniek type evenement ging waar je aan bij wilde dragen. Zie ook: <https://vimeo.com/755498000>. De Tijdstoerist komt uit De Wereld van B en was op bezoek in het hier en nu. Hij bezoekt aansprekende voorbeelden van innovatie en 'Wereld van B-denken' en vertelt over de kansen die er zijn voor het energiesysteem van de toekomst.

Meeslepende ervaring

De locatiekeuze was een belangrijk onderdeel van de ervaring die de deelnemers mee zouden krijgen. Naast inspiratie en veiligheid moest het ook voldoen aan alle praktische eisen die gesteld waren rondom het 48 uren programma.

In de locatie Fort Voordorp in Groenekan werd letterlijk en figuurlijk een veilig bastion gevonden. De unieke combinatie van grote en kleine ruimtes maakte dat het programma goed uit de verf kwam. Daarnaast bood de locatie professionele catering aan en kon de gewenste atmosfeer met hulp van organisatiebureau PINO goed worden gecreëerd. Zo is onder andere de ingang omgetoverd tot een visuele en auditieve prikkeling die de overgang van de wereld van A naar B visualiseerde. Je waande je echt in een andere wereld. In de bijlage meer sfeerfoto's van de locatie.

Resultaten

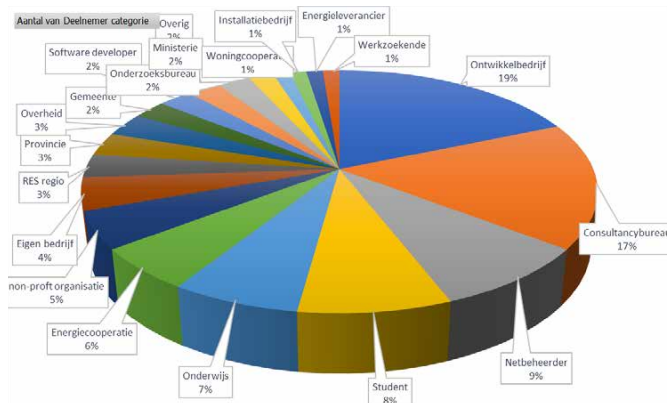
Allereerst: het is gelukt. Na er met het organiserende team een paar maanden de schouders onder gezet te hebben stond er een hackathon. Er waren challenge owners, die een goed deel van de benodigde financiering leverden en overtuigd waren van de meerwaarde van Transform.Hackathon voor hun energie-gerelateerde uitdagingen. Enkele weken voor aanvang van de Transform.Hackathon sloten wij de inschrijvingen omdat het was volgeboekt; ruim 200 deelnemers en 30 experts en coaches die allemaal vrijwillig en zonder vergoeding 3 dagen van hun tijd besteedden aan dit bijzondere evenement. De communicatiemiddelen werkten.

Van de aangemelde deelnemers meldde meer dan de helft zich aan als onderdeel van een team. De mensen die zich individueel inschreven zijn door ons en met behulp van een aantal voorbereidende bijeenkomsten met elkaar gematched. Zo was elke deelnemer verzekerd van een plek in een passend team. Er zijn in totaal 26 teams ontstaan. Op het event waren zeer weinig laatste moment annuleringen (<10%).

Het deelnemersveld van Transform.Hackathon 2022 was divers qua werkvelden en leeftijd. Er was een brede vertegenwoordiging van de energiesector en aanpalende sectoren. Ook waren er veel deelnemers uit andere werkvelden (automatisering, advocatuur, data sciences, design, etc.). De RES-regio's en overheden waren wat ondervertegenwoordigd ten opzichte van de rest.

De betrokkenheid en het enthousiasme van de deelnemers was enorm: 96,2% van de deelnemers zou Transform.Hackathon aanbevelen binnen hun netwerk. De combinatie van locatie, sfeer en inhoud waren dus goed.

De ontwikkelde content kan opnieuw ingezet worden ter inspiratie, bijvoorbeeld voor vervolgedities.

Ook zijn er leerpunten gedefinieerd. Deze zijn vormgegeven op basis van de evaluatie van de partners van Transform.Hackathon, de evaluatieformulieren van de deelnemers en de reflectie en evaluatie van het organiserend team.

- De werving kwam laat op gang en was afhankelijk van de persoonlijke netwerken van de ambassadeurs en organisatoren.
- Er waren een aantal groepen ondervertegenwoordigd. Voor doelgroepen die de werkvorm niet kennen moet de communicatie goed afgestemd worden op hun behoefte. Voorbeeld is dat er weinig deelnemers uit het ruimtelijk werkveld vertegenwoordigd waren. Die zijn wel gewend aan de werkvorm van ateliers maar niet aan hackathons. Taal is heel relevant in de werving.
- Beeld stond centraal in de communicatie: video's en visuals, minder geschreven tekst. Het ging bij Transform.Hackathon om de beleving, zowel in de werving als in de verslaglegging tijdens en achteraf. Omdat dit nieuw en onbekend was, wilden we mensen zoveel mogelijk letterlijk beeld geven van wat Transform.Hackathon is.

Op basis van 53 respondenten

Zou je Transform.Hackathon aan evelen aan jouw netwerk?

96.2% JA!

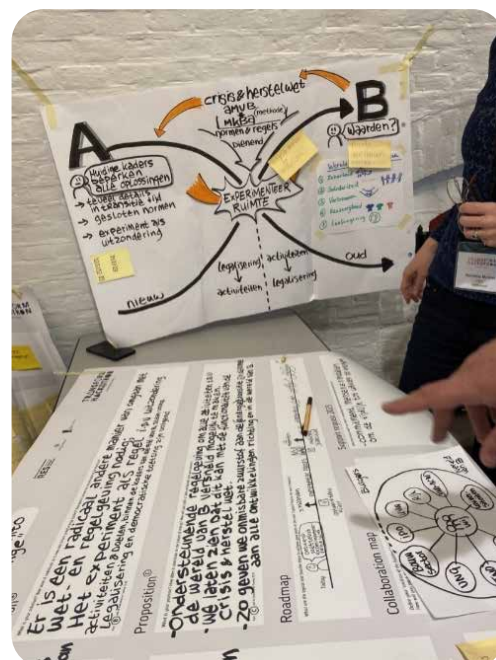
Economisch

Analyse:

De prijs die jij als consument of bedrijf betaalt, verschilt niet zo gek veel met die van je buren of kennissen. De prijs wordt hoofdzakelijk bepaald door de landelijke inkoopmarkt en het inkoopbeleid daarop van je leverancier. Door de jaren heen is de opbouw van dat tarief steeds onduidelijker geworden. Groene stroom kun je niet direct van een bron kopen, je koopt namelijk certificaten van oorsprong (een bewijs dat je via die partij inkoop) en een algemene prijs voor de elektriciteit die landelijk in de mix wordt geproduceerd. De prijs voor elektriciteit en aardgas wordt dus op één markt bepaald voor alle gebruikers ongeacht de bron. Die markt wordt ook gedreven door schaarste in goederen en tijd. De manier hoe we de waarde van productie van elektriciteit of andere bronnen van energie bepalen is achterhaald. Met de opkomst van decentrale duurzame bronnen komt de productie van energie steeds dichterbij de plek waar het daadwerkelijk wordt verbruikt. Die nabijheid van bron en vrager heeft op dit moment echter geen waarde. Lokale prijsvorming en directe afname van een bron is niet mogelijk. Als omwonende van een zonne- of windpark kun je wel financieel eigenaar worden maar directe levering met een apart tarief is er niet. Dat zorgt ook voor ongelijkheid. Heb je geld, dan kun je je inkopen bij een groen project, heb je dat niet dan wordt toegang bemoeilijkt.

Wat als:

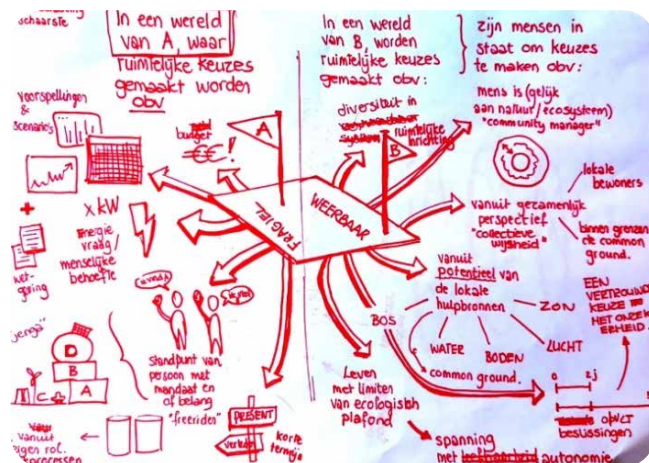
We de waarde van energie opnieuw definiëren? Dat energie primair beschouwd wordt als een eerste levensbehoefte? Dat de waardering van energie uitgaat van de lokale productie met hernieuwbare bronnen en dat we energie verantwoord met elkaar uitwisselen zonder de tussenkomst van een landelijke markt? In de toekomst is energieproductie onderdeel van jouw directe leefomgeving en zo vanzelfsprekend als de wegen en stoep voor je deur. Bij een dermate grote verandering van die markt horen ook radicaal nieuwe ideeën. Wat is de waarde van energie als het zo vanzelfsprekend wordt? Heeft het nog een prijs of krijgen we een basisniveau aan energie? Wie is dan nog eigenaar of is het een collectieve voorziening op een manier die we al kennen of een vorm die we nog niet kennen? En kunnen we lokale uitwisseling nog simpeler maken dan de huidige landelijke aansturingen? Gaan we dan voorbij aan het individuele belang en kijken we naar het collectief?

Ontwikkelde oplossingsrichtingen:

1. De waarde en beloning voor het lokaal opwekken en verbruiken van energie heeft aanpassing nodig om effectief vorm te geven aan gedistribueerde energiesystemen. Welke incentives zorgen voor een werkelijke gedragsverandering? De huidige waardebeoordeling loopt via een (internationale) prijsmarkt. Daardoor kent uitwisseling lokaal geen aparte prijsbepaling. Tijdens de Transform.Hackathon zijn diverse alternatieven onderzocht waaronder:
 - Een universeel toegekend basis niveau van energie. Een sociale minimum voor de eerste levensbehoeften.
 - Lokale markten waarin partijen samenwerken aan het optimaliseren van vraag, aanbod en delen van energie. Een lokaal systeem waar de gemeenschap voorop staat en prijsprikkelingen gericht zijn op het collectieve belang boven het individuele.
 - Het ontwikkelen van digitale valuta (tokens) om lokale uitwisseling van duurzame energie transparant, veilig (cyber security) en controleerbaar te maken. Een relevante oplossing voor explosief stijgende data-ontwikkeling bij lokale balanceren van energie.
2. Organisatievormen voor de productie en distributie van energie veranderen. Omdat vraag en aanbod in de fysieke leefomgeving dichterbij elkaar worden geplaatst, is het logisch om eigenaarsvormen

tot stand. Lokale gemeenschappen worden niet voldoende betrokken, er is gebrek aan vertrouwen bij bewoners waardoor de aansluiting mist met de publieke sector. Uit onderzoek blijkt dat bewoners niet denken in mono functies: ze koppelen vrijwel automatisch meerdere vormen van landgebruik aan elkaar. Het denken in mono functies sluit daarom niet aan bij de beleving van de bewoner. Participatietrajecten (proces- en projectparticipatie) kunnen een grote rol spelen om ons democratisch land helpen ruimtelijk en toekomstgericht in te richten.

Wat als:

- Bewoners en bedrijven actief, betrokken of op zijn minst bewust zijn van de veranderingen in hun fysieke leefomgeving.
- Bewoners met elkaar bepalen welke schaarste in ruimte er is en waar de ruimte voor wordt gebruikt.
- De publieke sector beter begrijpt waar zij hun schaarse ruimte en middelen kunnen inzetten om ruimtelijke opgaves en transities te versnellen.
- We de kloof tussen de wereld van A en B kunnen slechten door;
 - Data lagen te bouwen met publieke opinie over de ontwikkelingen in een gebied (bottom-up)
 - Data lagen te bouwen met expertise beelden (top down)
 - En een platform creëren waar dat bij elkaar komt?
- We lokale gemeenschappen eigenaarschap geven als het gaat om ruimtelijke ordening? Want op het lokale niveau komen de opgaven bij elkaar en bestaat het grootste verandervermogen. Lokale gemeenschappen eigenaar maken zorgt ervoor dat mensen zich meer betrokken voelen en verantwoordelijk kunnen zijn.

Ontwikkelde oplossingsrichtingen:

1. Een intuïtieve stem- en kaartoplossing die helpt de kloof te overbruggen tussen bottom-up (publieke opinie) en top-down (expert en beleid).
 - Door middel van bijvoorbeeld een gerichte telefonische notificatie aan omwonenden verbinden we plannen met de publieke opinie
 - De notificatie linkt naar een publieke stemronde over ruimtelijke ambities of projecten bijvoorbeeld over de ontwikkeling van fietsplannen, verlichting of zonneparken
 - We bundelen de plannen en publieke opinie op lokaal, regionaal en landelijk niveau
 - Experts en overheden kunnen de gegevens vertalen naar ontwikkelgebieden en verbeteren het inzicht in kansen en belemmeringen. Dit kan opgedeeld worden op, bijvoorbeeld, wijkniveau zodat inzichtelijk wordt welke wijken wel of geen acceptatie van het voorliggende plan hebben.
 - Er zijn notificaties voor zowel burger- als publieke initiatieven in de omgeving.
 - De app moet helpen de afstand tussen burger en overheden kleiner te maken en de drempel om mee te doen in publieke discussies verlagen.

De opgehaalde publieke opinie kan worden aangevuld met participatieprocessen om beter inzicht te krijgen in specifieke en integrale ruimtelijke vraagstukken.

2. Leertraject voor het opschalen van gedistribueerde ruimtelijke inrichting

Het samenbrengen en zodoende opschalen van gedistribueerde plannen rondom ruimtelijke inrichting. Ruimtelijke opgaven worden op lokaal niveau georganiseerd, zodat ruimte wordt ingericht o.b.v. sociale

Ook was deze eerste editie van Transform heel leerzaam voor de organisatie en de opdrachtgevers. De volgende lessen passen wij in elk geval toe bij volgende edities:

- Niet alle opgaves zijn evengoed inhoudelijk uitgewerkt. Dat heeft te maken met een combinatie van kundige veranderaars (JEDI's) die zijn gekoppeld aan een thema en een goede inhoudelijke voorbereiding en uitwerking van de opgave door de partners. Voor vervolgedities is een goed voorbereidend proces aan te raden met de betrokken partners. Op basis daarvan kunnen dan ook tijdig passende JEDI aangetrokken worden. Met name de maatschappelijke opgave had hier baat bij gehad.
- De opvolging van de resultaten van de hackathon had sneller moeten. Dat kan in het vervolg door voorafgaand aan de hackathon al een duidelijk proces en structuur te definiëren hoe die resultaten te oogsten en terug te koppelen aan het bredere publiek.

De inhoudelijke opgaves zijn met elkaar verdiept, er zijn verrassende inzichten opgedaan en concrete acties voor vervolg gedefinieerd. De zeer goed ingelezen lezer zal hier en daar al bekende oplossingen herkennen. Maar wij zijn ook verrast met parels van ideeën! Daarnaast zien we een ongekennde acceptatie van ideeën die voorheen vooral op weerstand konden rekenen. De experts in de sector waren intens gelukkig en dat zo'n grote groep relevante mensen nu ook achter veranderingen staan waar zij zich al eerder voor hard maakten. Het echte werk moet wel nog beginnen: het valideren en uitwerken van de concepten uit de hackathon. Dit gebeurt in samenwerking met de partners, JEDI en andere betrokkenen in het Impact.Booster Programma.

Nawoord en vervolg Transform.Hackathon

Transform.Hackathon was voor het organiserende team iets om enorm trots op te zijn. Het overtrof de stoutste verwachtingen. Met name op de energie, drive en het enthousiasme dat los is gemaakt bij de 200 deelnemers. Een deelnemer over het event: *"Het is alsof je 1.000 Zoom-calls tussen relevante mensen in de sector organiseert die elkaar normaal niet zouden hebben gesproken"*.

Het was een absoluut voorrecht om dit te mogen organiseren namens de partners die Transform.Hackathon 2022 mogelijk hebben gemaakt. En speciale dank voor Kristel Lammers die als directeur van het NP RES vanuit haar blik op de toekomst ons in staat stelde dit experiment aan te gaan!

Het gedachtegoed Transform gaat verder met het ontwikkelen van een significante impact in de transitie naar een duurzaam, gedistribueerd en toegankelijk energiesysteem. Die impact creëren we door met een sterk team een grote groep veranderaars in Nederland (en potentieel in Europa) te verbinden en te activeren. In 2021 zijn de ontwerpprincipes vormgegeven en in 2022 is de hackathon-formule ontwikkeld voor grootschalige open innovatie. In 2023 willen we Transform verder ontwikkelen tot een gedragen platform voor systeeminnovatie. Daarbij zijn partners en deelnemers onmisbaar.

Heb je interesse om onderdeel te worden van deze beweging neem contact op met programma manager Lennart Laliu (l.laliu@npres.nl).

BIJLAGEN

Bijlage 1: Resultaten survey

RESULTATEN SURVEY TRANSFORM.HACKATHON

Op basis van 53 respondenten

Zou je Transform.Hackathon aanbevelen aan jouw netwerk?

96.2% JA!

Hoe waardeer je:

Transform.Hackathon in het algemeen?

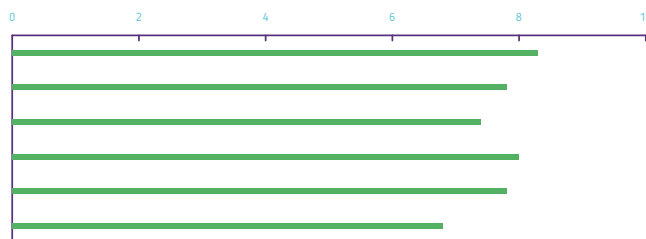
de locatie en de voorzieningen?

de bereikbaarheid van de locatie?

de begeleiding door de coaches en JEDI?

de hulp vanuit de challenge owners?

de ondersteuning vanuit het online canvas?

Waardering
Transform.Hackathon
algemeen:

8.3!

Heb je nieuwe relevante contacten gemaakt tijdens het evenement?

98.1% JA!

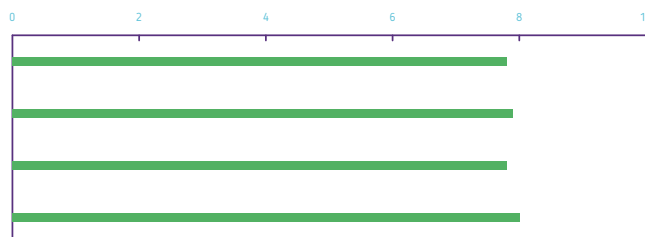
Hoe waardeer je:

de communicatie voorafgaand aan Transform.Hackathon?

de communicatie tijdens Transform.Hackathon?

de website van Transform.Hackathon?

het contact met Team.Transform?

"Héél gaaf dit! heb drie dagen (en nachten) op adrenaline gedraaid. Ronduit geweldig wat jullie neergezet hebben!"

"Goede koffie ook!"

"Het is gewoon heel cool dat dit georganiseerd is, echt chapeau"

"Was slopend en fantastisch tegelijk"

Bijlage 4: Foto's sfeerimpressie Transform.Hackathon 2022

**TRANSFORM
HACKATHON**
for the future of energy

